

Novela zákona 119/2002 Sb. - praktický dopad

Tento týden Senát Parlamentu České republiky odsouhlasil senátní tisk č. 5, což je text novely zákona 119/2002 Sb. jejíž základ najdeme v tisku 92 Poslanecké sněmovny. Prezident republiky dnes (21.12.2020) zákon podepsal. Novela vstoupí v účinnost ve smyslu jejího článku VI. 15. den po jejím vyhlášení (vydání ve Sbírce zákonů), odhadem toto datum můžeme stanovit na 2. polovinu ledna.

Tento text nemá za cíl podrobný rozbor novely, měl by upozornit členy i další odbornou veřejnost na praktické dopady změny zákona. Tisk 92 byl předložen vládou jako "implementační", kdy České republice v pozici protektorátu byla vnucena z vůle vládnoucích struktur EU, které v rozporu s primárním právem EU "protlačily" dne 14. 3. 2017 novelu směrnice 91/477/EHS a žalobu České republiky opírající se o toto porušení práva následně smetly s nonšalancí Rolanda Freislera. Jak samotný tisk 92 z dílny Ministerstva vnitra, tak pozdější úpravy z pera poslanců, byly koncipovány tak, aby vzniklá právní úprava respektovala potupný EU diktát, nicméně, aby co nejvíce šetřila práva našich občanů a pokud možno neměla negativní vliv na vnitřní bezpečnost České republiky.

Co je tedy pro praxi nového? Objevují se dvě nové kategorie zbraní, A-I a C-I. Kategorie A-I je kategorie zbraní zakázaných a to kromě dvou skupin zbraní na základě eurodiktátu. Tyto zbraně bude možno napříště nabývat pouze na základě udělené výjimky, s tím rozdílem, že výjimka na zbraň kategorie A byla, je a bude nenároková, kdežto na udělení výjimky na zbraň kategorie A-I právní nárok po splnění taxativně daných požadavků (důvody) nárok bude. Co vlastně ty zbraně zařazené do kategorie A-I jsou? Jejich výčet je v §4a novely. Jde o zbraně, které vznikly úpravou zbraní samočinných, samonabíjecí zbraně na náboj se středovým zápalem do kterých je vložen "nadlimitní" zásobník a zbraně a původně dlouhé střelné zbraně, které je možno bez použití nástrojů zkrátit pod 600 mm a zůstanou funkční... Prostě "tupý" překlad eurodiktátu (A6, A 7 a A8 ze směrnice) a nikdo s tím nemohl nic udělat. Ty první v praxi budou asi činit největší problémy. Je totiž obtížné s ohledem na jiný zákon (zák. č. 22/1997 Sb.), mimo jiné rovněž "implementující" směrnici EU rozlišit, co je zbraň "upravená" (tedy kat. A-I) a co "nově vyrobená" (tedy kat. B). To, že vnějším vzhledem zbraň připomíná nějaký známý vojenský vzor (AK, AR, Sa58) vůbec neznamená, že jde o zbraň upravenou. Pro vše co bylo vyrobeno do spuštění CRZ pak bude platit, že podstatný údaj, zda jde o "novovýrobu" nebo "upravenou zbraň" je údaj na průkazu zbraně a tedy i v CRZetu. Pokud tam třeba bude Hermex 2003 S, nebo ČZ858 půjde vždy ve smyslu ustanovení § 2, písm. d) zák. 22/1997 Sb. o nově vyrobenou zbraň, která dále zůstává zbraní kategorie B. Do kategorie A-I by byla zařazena taková zbraň, kterou by měl její vlastník na výjimku, jako zbraň kat. A (třeba ostré AK47) a na základě žádosti by si ji nechal odborně předělat na samonabíjecí, čehož důsledkem by byla i změna kategorie zbraně. U zbraní vyrobených po "spuštění" CRZetu bude situace ještě o něco komplikovanější. Tam do hry kromě údaje o výrobcí zbraně v CRZetu a na průkazu zbraně vstupuje historie zbraně. U takových zbraní bude nutné pro určení její kategorie zjistit, zda se jedná podle údajů v CRZ o zbraň splňující podmínku pro zařazení do kat. A-I, tedy byla na území ČR dovezena a nebo vyrobena jako samočinná a následně úpravcem upravena, (půjde tedy o totožnou zbraň s tou původní samočinnou) nebo zda dle údajů v CRZetu vznikla nově, složením hlavních částí zbraní, které měl výrobce na skladě (a tím i v evidenci CRZ), bez ohledu na to, jakým způsobem k hlavním částem zbraní přišel, zda je vyráběl, či dovážel, či zda dovážel celé zbraně a ty na hlavní části rozebral. Většinou tedy dojde, že kategorie A-I nebo B se u těchto zbraní řídí pouze administrativní péčí, kterou ten který výrobce procesu věnoval. Pokud jde o druhou skupinu zbraní v nové kat. A-I, tedy ony samonabíjecí zbraně na náboj se středovým zápalem do kterých je vložen "nadlimitní" zásobník, (dlouhé na 10ran, krátké nad 20ran), jde o zavedení jakési "plovoucí" kategorie zbraní... Není zásobník - je to kat. B, vložím zásobník - cvak a je to kat. A-I, vyndám a je to zpět kat. B, dám krátký zásobník, je to stále kat. B atd... Aby to zacvakávání "nadlimitního" zásobníku nebylo úplně zadarmo, nařizuje přímo směrnice, aby tomu, kdo takto bude činit bez příslušné výjimky, bylo odňato povolení na tu zbraň

kat. B. Náš zákon to pochopitelně musí, jako všechny ostatní eurostupidity respektovat (§ 13a). Ono je možné, že s těmi zásobníky (či schránkami) bude ještě nějaká eurošvanda, protože ten příkaz "sbírat povolení" na zbraně kat. B se týká ve smyslu čl. 5, odst. 2 směrnice "zásobovacích ústrojí samonabíjecích a opakovacích zbraní na náboj se středovým zápalem", zatímco ustanovení o omezení nabytí těchto zásobovacích ústrojí v čl. 10, odst. 1 směrnice se týká pouze "zásobovacích ústrojí samonabíjecích zbraní na náboj se středovým zápalem".

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:01991L0477-20170613&from=EN>

V našem zákoně ten důsledek velké úrody lysohlávek v Belgii v roce 2016 není promítnut, omezení (sbírání povolení) se tedy týká pouze zásobovacích ústrojí samonabíjecích zbraní na náboj se středovým zápalem a jsem zvědav zda toto bude předmětem "výtky" České republiky za "špatnou implementaci", když nepostihujeme jednání, na která směrnice nepožaduje žádné povolení. Zbývá dodat, že zásobníky nejsou hlavní nebo jakkoli jinak registrovanou částí zbraní.

Pokud jde o třetí skupinu zbraní v kat. A-I jedná se o "sklopky". Tyto zbraně jsou v naší legislativě historicky považovány za krátké a tato skupina tak zůstane ve smyslu naší legislativy nenaplněna i když v našem zákoně s ohledem na vazalské postavení České republiky uvedena být musí.

Pokud jde o žádosti o vydání povolení či výjimky, prodejce nové zbraně bude vždy vědět (podívá se do CRZetu) o jakou kategorii zbraně se jedná a z 99% půjde o zbraň kat. B, tedy samonabíjecí "novovýrobu". U zbraní z druhé ruky bude třeba součinnosti s policií (dotaz), z minulosti se určitě najdou zbraně, které nebyly tím, kdo je u nás uváděl na trh správně administrativně ošetřeny a budou vypadávat z CRZetu jako zbraně kat. A-I, kdy budou mít "ve své historii" samočinnou zbraň, půjde samozřejmě především o zbraně odvozené od Sa58, AK a AR. Vydání výjimky na zbraň kat. A-I by mělo být vč. uvedení důvodů stanovených směrnicí, přetransformovaných do naší legislativy řešitelné, na policii (OSZBM, kde se žádost podává) dnes sedí odborníci, kteří jistě s vyplněním žádosti o výjimku (důvody) pomohou. Ve stejné situaci, pokud jde o žádost o výjimku, bude ten, kdo bude chtít používat ten takzvaný "nadlimitní zásobník" (pro některé zbraně ani jiný není). I ten bude muset podat žádost o výjimku na danou zbraň kat. A-I, nebo využít možnosti dle § 11b novely zákona a požádat o obecnou výjimku pro nakládání se (všemi) nadlimitními zásobníky, samozřejmě opět s nutností uvedení směrnicí stanovených důvodů. Obecné povolení pro nadlimitní zásobníky je poměrně elegantní řešení pro ty, kteří budou mít zbraní používajících "nadlimitní" zásobníky více.

Pokud jde o stávající držitele výše uvedených zbraní (nyní kat. B), nic se pro ně nemění (čl. 10 přechodných ustanovení novely), tito jsou (automaticky) považováni za oprávněné držitele zbraně kat. A-I. Držitelům licencí je stanovena lhůta (do 3 let), do kdy mají provést změnu kategorie zbraně již se rekatégorizace týká v CRZetu, kterou mají na skladě (není na ně vydán průkaz zbraně), nejdéle však toto musí provést do okamžiku převodu (prodeje) zbraně. S ohledem na malý počet dotčených zbraní nelze očekávat, že to bude činit problémy.

Náš zákon využil také možnost danou směrnicí (čl. 7, bod 4a) "potvrdit" stávající povolení tak, že při podávání žádosti o vydání výjimky na zbraň nově kat. A-I, na kterou byl vydán průkaz zbraně nejpozději dne 13. 6. 2017 je možno uvést i důvody uvedené v § 12, odst. 5 zák. č. 119/2002 Sb.

V kategorii A-I mají místo i dvě ryze české skupiny zbraní, jsou to expanzní zbraně jiného než dovoleného provedení, kam jsou přerazovány z kat. A. Důvodem je posílit právní jistotu jejich nabyvatelů (zpravidla reenactři), kteří nyní na vydání výjimky na zbraň v kat. A neměli právní nárok, i když jim bylo zpravidla vyhověno. Poslední je střelivo, „pro krátké kulové palné zbraně se střelou šokovou nebo střelou určenou ke zvýšení ranivého účinku“, které sem bylo rovněž převedeno z kat. A. Jeho zákaz je dán přímo směrnicí, proto prostě "zakázané" být musí, do budoucna se však počítá, že by mohlo nalézt zejména z pohledu bezpečnosti (snížená průbojnost, odrazivost), uplatnění na základě zvláštních povolení u budovaných "stanovených záloh státu", tedy ve sféře bezpečnosti, kam směrnice svojí působností (zatím) nedosahuje. V (původní, plnotučné) kat. A, pokud jde o střelivo, tak zůstává pouze „střelivo se střelou průbojnou, výbušnou nebo

zápalnou anebo jinou střelou obsahující aktivní náplň, nejde-li o signální náboje nebo střelivo obsahující pyrotechnický výrobek podle zákona o pyrotechnice;“. Zmizel i pojem "dovolené výrobní provedení střeliva" a tato problematika je nyní plně v gesci ČUZZS, zákona č. 156/2000 Sb. a jeho podzákonných předpisů. Cílem bylo oddělit legislativně střelivo uváděné na trh a průmyslově vyrobené, na které se požadavky mohou (pravděpodobně negativně) měnit a střelivo použité ke střelbě, které vznikne u oprávněného držitele přebitím již použitých nábojnic či střelivo, které je oprávněným držitelem přechovávané z doby před změnou požadavků na jeho dovolené výrobní provedení. Další nebruselskou změnou je vypuštění "zakázaných doplňků zbraně". Tím z našeho zákona zmizely poslední "předlistopadové" relikty do zákona zanesené "předlistopadovými" vnitřáky, a to noktovizory, které budou ve stejném režimu jako třeba dalekohled, tedy nijak neevidované a neregistrované a tlumiče hluku výstřelu, nově zařazené do kat. C, tedy s povinností jejich registrace držitelem ZP ve lhůtě 10 dnů po nabytí. Důvodem změny u noktovizorů byla nesmyslnost jejich zakazování a zájem na zvýšení bezpečnosti při výkonu práva myslivosti, u tlumičů pak především problematika hlukové zátěže u některých střelnic a zájem na zachování jejich provozu.

Další novinkou je kategorie zbraní C-I. Jde o zbraně, které bude nutno registrovat na Policii ČR, obdobně jako zbraně kat. C, ale pro nakládání s nimi nebude vyžadován zbrojní průkaz, jen minimální bezúhonnost. Je vyžadováno občanství České republiky, nebo v případě cizince, aby měl na území České republiky pobyt. Tyto zbraně bude moci nabývat i právnická osoba (také bez licence). I zde najdeme zápas bruselského diktátu, neboť sem jsou zařazeny (nesmyslně) zbraně zařazené (původně) do kategorie A, A-I, B nebo C, které byly znehodnoceny v souladu s přímo použitelným předpisem Evropské unie (tedy onen 2403/2015). Rovněž ze směrnice vyplývá zařazení do kat. C-I jednoranových nebo dvouranových palných zbraní určených pro dělené střelivo (např. Detonics Gladiator). Dále již jako "nebruselskou" změnu sem zákonodárce zařadil expanzní zbraně, které splňují požadavky na dovolené výrobní provedení stanovené prováděcím právním předpisem (hovorově a nesprávně "plynovky"), a palné zbraně určené pro náboje typu Flobert, náboje ráže 4mm M20 nebo ústřovou kinetickou energií střely srovnatelné střelivo určené pro výcvik ve střelbě (prostě "flobertky", v souvislosti s tím jako jakýsi bonus mizí jejich omezení na 7,5 J). Důvodem proč jsou nyní tyto dvě skupiny zbraní předmětem povinné registrace je fakt, že některé z nich nebyly úplně konstrukčně povedené a v důsledku toho sloužily jako jakési stavebnice pro výrobu zbraní podstatně nebezpečnějších a stát si chce nechat možnost se podívat, zda na těchto zbraních někdo "nekuří" a rovněž chce odeprít možnost, aby s těmito zbraněmi nakládaly osoby nikoli bezúhonné, u kterých je poměrně vysoká pravděpodobnost jejich zneužití. Dále do nové kat. zbraní C-I patří plynové zbraně (vzduchovky, větrovky) s ráží vyšší než 6,35 mm, nejde-li o paintballové zbraně, (a airsoftové zbraně, které se pro tento účel považují za rovnocenné paintballovým), palné zbraně pro soupeřský systém výcviku s ústřovou energií střely nejvýše 20 J, signální zbraně pro použití signálních nábojů nejvýše ráže 16 mm a elektrický zneschopňující prostředek založený na principu střelné zbraně (taser).

Ten posledně jmenovaný taser žil dosud v jakémsi právním vakuu, existuje jedno staré kategorizační rozhodnutí ČUZZS, které jeden typ, jednoho výrobce zařadilo do kat. A, v důsledku čehož se tento prostředek prakticky na trhu nevyskytoval, lze očekávat, že toto jeho jasné zařazení a stanovení pravidel umožní uvedení taseru na náš trh. Pochopitelně zavedení kat. C-I bude znamenat rozsáhlé změny v CRZetu i zvýšený nápor na OSZBM Policie ČR.

Zákonodárce zde plně respektuje ustanovení čl. 11 LZPS, takže všechny zbraně, které dnes patří do kategorie D a jsou předmětem rekatégorizace do kategorie C-I, pokud byly uvedeny na trh (první prodej na území ČR (nebo EU)) do dne účinnosti novely zůstávají po dobu své životnosti zbraněmi kat. D (bod 2. přechodných ustanovení).

Další novinky v novele zákona č.119/2002 Sb:

Oproti současnému stavu bude výrazně omezen volný přeshraniční pohyb zbraní. Omezení daná směrnici jsou koncipována jako "minimální", členský stát si může stanovit podmínky "odlišné" tedy

pokud jsou "přísnější" než ty směrnice. To řada členských států také činí, a je třeba před každou cestou do zahraničí se zbraní vždy pečlivě kontrolovat, zda vůbec, či za jakých podmínek ten který stát umožňuje cizinci s danou zbraní vstup na své území. To platí pochopitelně nejen pro členské státy, ale pro všechny státy a také nejen pro palné zbraně, ale víceméně všechny předměty, zákony řady zemí jsou dnes již daleko za hranicí jakékoli představitivosti z pohledu zdravého rozumu. Naopak i "volný" přeshraniční pohyb některých zbraní směrem na území České republiky, které byly v jiných zemích volně dostupné, činil v České republice problémy, ať již šlo třeba o revolyvery "Keserů" (jakýsi gumostříl, zde kategorizovaný ČUZZS do kat. B), nebo zbraně na území ČR dovezené a následně prodávané jako historické, ovšem nesplňující naším zákonem stanovené podmínky pro tuto skupinu zbraní (např. Vetterli- Vitali v ráži 6,5 Carcano není nikdy hist. zbraní, náboj, tedy i hlaveň vznikly po datu 31.12.1890). Z těchto důvodů bude tedy potřeba pro přeshraniční pohyb zbraní kat. C-I a palných zbraní kat. D buď zbrojní průvodní list, nebo licence (podnikatel). Pozor, převod (např. prodej) palné zbraně kat. D cizinci, který nemá v České republice pobyt se považuje za trvalý vývoz takové zbraně a vyžaduje tedy vystavení ZPL (§ 15, odst. 6)!

Nově se zavádí pravidlo (§3, odst. 9), že palná zbraň, která by příslušela svými vlastnostmi do kat. C-I a D, pokud vznikla úpravou zbraně kat. A, B nebo C zůstává ve své původní kategorii. Stát, v tomto případě představovaný ministerstvem vnitra, takto reaguje na "výsledky práce" některých úpravců, kterým se v jejich práci jak u nás, ale zejména na Slovensku příliš nedařilo a na určitou nepružnost jiných státních institucí, které nedokázaly těmto úpravcům v jejich úsilí poskytnout potřebou pomoc. V případě expanzních zbraní upravených ze zbraní kat. A, pak poskytuje určitou úlevu, že tyto řadí do kat. A-I (půjde jak je výše uvedeno především o zbraně filmové, divadelní a reanactorské).

Podnikatele potěší vyřešení problému se svěřením zbraně kat. A (§ 59, odst.3), které bylo dosud v jakési šedé zóně, kdy je nově možno, aby držitel licence svěřil zbraň kat. A v rámci své podnikatelské činnosti, avšak účelem svěření nesmí být "zážitková střelba". Tedy nově platí, že výrobce, či prodejce může předvádět (oprávněně) zákazníkovi zboží, ale "výcvik" cizinců vč. potencialních teroristů na našich střelnicích ve střelbě z full- auto zbraní možný nebude. Každý držitel pak bude moci svěřit zbraň kat. A držiteli zbrojního průkazu.

Zcela nově je upraveno ničení zbraní (§ 63a). Jako celek přechází na stát, zbraň nebo její hlavní část se prostě odevzdá na příslušném OSZBM. Důvody pro změnu jsou dva, jeden bezpečnostní, kdy stát (MV) nehodlá riskovat opakování taškařice, kdy byly policií zajištěny u kriminálků zbraně s čísly shodnými se zbraněmi v CRZetu označenými jako "zničenými" a potom jde o omezení finančního dopadu EU nařízení 2403/2015 na občana, kdy obvyklý způsob jak vyřadit zbraň z evidence bylo u nás její znehodnocení, kdy si ji původní majitel mohl následně ponechat jako dekoraci, avšak s eurodiktátem neúměrně vzrostla cena za znehodnocení zbraně, takže tento způsob se stal pro mnoho občanů finančně neúnosným.

Novela zákona č. 119//2002 Sb. v sobě obsahuje i změnu zákona 156/2000 Sb. Jednak ukládá ČUZZS označovat v roce 2021 zbraně patřící do kat. C-I označením "C-I", to proto, aby je bylo možno odlišit od zbraní totožných, které (díky datu ověření a uvedení na trh) budou v kat. D. Dále se vypouští z § 3 písm. f) slova „a byly k těmto účelům nebo činnostem zaregistrovány příslušným útvarům policie“. Tuto změnu ocení zejména starožitníci, odstraňuje totiž ze zákona poměrně významný paskvil, který vyjímал z povinnosti ověření palných zbraní při jejich (každém!!) uvedení na trh pouze ty sběratelské, které byly "zaregistrovány k tomu účelu policií". Bylo poměrně těžké donutit policii, aby starožitníkovi nebo sběrateli zaregistrovala mušketu z 30 leté války ke sběratelským účelům a rovněž tak přimět ČUZZS, aby takovou zbraň ověřil a o případném "zhodnocení" takové starožitnosti vyražením zkušební značky ani nehovořím (to asi nehrozilo, zbraň by stejně při pokusu o zkušební výstřel vybuchla). Nezbývá, než poděkovat pracovníkům ČUZZS, že po dlouhou dobu platnosti této zrušnosti je nikdy nenapadlo obrazit starožitnictví či aukce a pokutovat majitele za („každé“ - specifikum zák. č.156/2000 Sb.) uvádění na trh "neověřené" zbraně.

Novela zákona přináší i změnu některých definicí, mizí pojem "vojenská zbraň", který přinášel právě s paskvilem v zákoně č. 156/2000 Sb. (ono "zaregistrování policií" sběratelské zbraně) mnoho problémů pokud jde o kategorizaci opakovacích sběratelských, tedy neověřených pušek z přelomu 19 a 20. století, tento pojem je nahrazen výstižnějším pojmem - zbraň zvláště účinná. Dále je rozšířen výčet zbraní zařazených mezi historické, o zbraně jedno a dvouranové, na dělené střelivo, jejichž vzor byl vyvinut nejpozději 31.12.1890 a jehlovky s datem vývoje nejpozději 31.12.1880.

Problémy možná způsobí výslovné rozšíření výčtu hlavních dílů zbraní v definicích o závorník, zejména s ohledem k jednomu dávnému stanovisku ČUZZS k sestavě závěru Sa58. Existuje odhad, že v České republice bylo jako náhradní díl prodáno volně 20 až 40 tis. sad (závorník, závora).

Novela zákona v příloze 3 (tedy přímo v zákoně č. 119/2002 Sb.) upravuje podmínky pro provozování střelnic. Jasně, stručně a výstižně. Tuto úpravu zpracovali poslanci poté, co na počátku 2020 zaregistrovali prapodivnou snahu o novelizaci ČSN 39 5401. Způsob jaký byl pro novelizaci normy zvolen a předpokládaná snaha o "zezávaznění" normy v zákoně č.119/2002 Sb. vedla poslance k přijetí tohoto poměrně razantního řešení, kdy díky nové zákonné úpravě již není prostor pro nějaké hrátky s ČSN na téma "zavírání střelnic". Poslancům se nelze divit, šlo o poslance z okruhu předkladatelů takzvaného nadstavbového zákona, kteří ví, že střelnice budou potřeba pro výcvik dobrovolníků ve smyslu jejich návrhu a aktivita v podobě hrozby jejich zavírání, či jejich zavírání není v zájmu bezpečnosti České republiky.

Nezbývá než poděkovat úředníkům Ministerstva vnitra ČR za kvalitně připravený návrh, který přes vynucenou vadu - tedy, že respektuje podmínky novely směrnice, respektuje práva našich občanů i poslanců (vládním, opozičním i nevládním, vládu podporujícím), kteří společně, bez ohledu na získávání politického kapitálu zpracovali (a prohlasovali) kvalitní pozměňovací návrhy. Jistě, ne všechno se úplně povedlo, ale o tom příště.